

Sy-li spěwał,
Pilnje džěłat,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatosok
Zradny je.

Za staw sprócnj
Napoj mócnj
Lubosć ma;
Bóh pak swěrnj
Přez spař měrnj
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje džěłáš
Wšědne dny;
Džeń pak swjaty,
Dušl daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ćl khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Klž Bóh poda,
Wokřew ćel
F.

— Sserbske njeđželske lopjeno. —

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihcizničce w Budyšćinje a je tam ja schtwórtlětnu pschedplatu 40 pj. dostacž.

Jubilate.

Jana 21, 18—23.

Wo kšćiznu, klž mějesche Pětr jako japoschtoł njeseč, kłowo kwojateho pišma rěczi. Ale kóždemu wuczobnikej placzi: „Schtož kwoj kšćiz na so njewosmje a sa mnu njeńdže, tón njemóže mój wuczobnik bycž.“ A kóžde czerpjenje, niz jenož pschescžehanje Khrysta dla, dyrbi so kšćescžijanszy snjescž. Duž to praschenje:

Kak njeke kšćescžijan czerpjenja, jemu wot Boha napoložene?

Wón praji:

1. Kaž wón mje wjedže, tak dyrbiu hieč.
2. Hdyž wón mje wjedže, tehdom chzu hieč.
3. Dokelž wón mje wjedže, móžu ja hieč.

1. Kšćescžijanszy nawalnemu, kamowólnemu Pětrej tón Knjes sjiwi, so budže so pod swontowny pschah potulecž dyrbić. To běsche jemu czežko, ale wón so podda; pschetož tón Knjes je praji: „Schtož wón cžini, je derje cžinjene a dyrbi so tež jemu spodobacž. Wón džě je runje kwoju lubosć temu Knjesej wusnał a najkrafnišce powołanje je so jemu pschepodało; kak mohł so wobaracž, tež czežkotu snjescž?“

Kak so sastróžimy, hdyž czerpjenje na naš pschindže! Wny kmy kabi něšto wotmyslili a bórny bychmy wotkynjenu kónž dozpěli; na jene dobo je wschitto hinał. Nan a hospodač wjekeli so kwojich dla, so do

prědka džě — duž dyrbi so na khoroložo, knano na kmjertne ložo lehnycž. Macž w njewustawazej lubosćl kwoje džěczi woczehnje — wona dyrbi fastacž, dokelž cžělna kłabosć ju wobjima. Schtož ma schto sa wěste a najpotřebnišce, wón dyrbi jo shubieč.

Wón dyrbi. Ale kak je to czežko! Derje nam, so my wěmy, so to kšćepny pschipad njeje, ale so je Boža ruka nad nami, kotraž wjazny na naš njepoloži, hacž my njeseč samozemy. Ssmny-li temu Knjesej w lubosćl pschikšileni, potom budžemy so tež, kaž czežko nam tež budže, w ponižnej pokłuschnosćl pod Božu khostazu ruku pokšilecž móž. Nasch troscht wostanje: Wón je tón Knjes! a našch rošbud: Wón njech cžini, schtož so jemu spodoba.

2. Praschenje wschaf s tym hišcže ke kónzej njeje. Hdyž tež něšto wě: Sa dyrbiu runje to czerpicž, dokelž ma tón Knjes to ja dobre — wón so sašo prascha: „Cžehodla runje nětko, hdyž so mi to najmjenje pschihodži? W starobje dyrbi na Pětra czežke dny pschicž. Wón so drje praschesche: „Cžehodla runje w starobje?“ ale wón mjelczi.

Tak so kšćescžijenjo tež njetrjebawšchi prascheja, hdyž kšćiz pschindže. A tola dyrbieli wjedžecž: Tón Knjes kam prawy cžak snaje. Wón wě, hdy je mi khostanje wuzitne, hdy kym sa pruhowanje sraly a kšćlny doscž, so bych druhim s pschikšladom byl. Duž budž nasche heklo: Kak a hdy Bóh chze. A kajti dobytł ma kšćescžijan wot tajkeho poddaca, tajkeje scžetpliwosće, ponižneho pokšilenja pod Božu wolu? Tak budžetej ramjeni kšćlnišce pod czež-

totu. To su njelicjomni kschiznoscherjo nashonili. Pohladajmy do swjateje historije. Abraham, Isaač, Jakub, Josef — kak su woni namukli czaracz w domerjenju na teho Anjesa! Hdyž tež woni w czarbu swojeho podrožnistwa wschitke slobjenja dopjelnjene njewidžachu, woni hladachu we wěrje a nadziji k njebieskemu wótnemu krajej a wješeli wotšal czarhnychu. K temu dyrbi tež pola naš dońč, so w dobrych a slych dnjach, w žiwjenju a wumrjeczu swólniwje a wješele Božemu wodženju so domerjamy. Potom smějemy so mjenje prashecž a skoržicž.

3. Potom směje kschesczijan pschezo krašnišče nashonjenja Božeje hnady. Pětr so prascha, hacž tež Jana podobne trjedicž njebudže. Tón Anjes jeho pomuczi, so ma w Božim kralestwje kóždy sam swoje powołanje. Schtóž je swěrnny we swojim powołanju, na druhich nje hladaj, hacž maja wjazny abo mjenje čerpicž, ale směrom a strošctnje swój pucž dale dži. Wón wě: Tón Anjes wjedže mje a je pola mje, duž so mi nicžo stacz njemóže.

Kak husto so stawa, so samo dobri kschesczijenjo w čerpcjenju hiščeže so praschejo na druhich, žnano na njewerjaznyh-šobuczlowjekow hladaja, kiž maja so po sčaczu wjele lóžo. Abó někotreho boli, so tak bjes sadžewanja kaž druzi sa šbóznika skutkowacz njemóže. Tehdom dyrbišch so jenož huadneho wodženja Božeho trošctowacz. Tale myšl pošlynja a woschewja wutrobu. To namuknjesh, so swětna a kschesczijanste sbože stej něšto wšchelake. Kschiz je kschesczijana pycha a čerpcne inamjo. To je kschesczijansta msda: Psches kschiz te kónowanju. Kschiz je schula Boža, w kotrejž čže jedyn tak a druzi hinač wodženy byčž. Skóncznje pak, hdyž tón Anjes pschińdže (sch. 22), wón kóždemu swěrnemu wuczobnikej midu da.

My njewěmy, kajke čerpcjenja naš hiščeže potrechja a hdy na naš pschińdu. Ale to budž nam wěste: Tón Anjes swójich wjedže. Schtóž so jeho džerzi, temu budže pschezo lóžo, tež čerpicž, hdyž Bóh čže.

Kaž Bóh mje wjedže, tak čžu hič
Psches wješele a šrudžbu;
Tež w tyšchnoščzi čže woschewicž
Mje Bóh psches swóju wuczbu,
Kak rjenje wón mje šastarač,
Psched njesbožom je šachowak,
To junu w swětle widžu.

Samjeń.

Maršča, pschirodna macž.

Hiščeže jena wješna stawisna, špišana wot Wařka.

Budychčž Měrczin šedžesche se swojej šotru a se swojej džowtu w njedželszy čžištej štwě. Myšchor bě nimo, Měrczin mějesche wulku swójbnu bibliju psched šobu, i kotrejež běšče runje žonomaj čžital. Wórta, jeho šotra, šedžesche jemu i napishecža, swóju šedžblitwoščž na čžitane nastajejo, mjes tym so Lejna pschi małym wotnjeshku stejesche a rospróšchena psches njo hladasche. Wórta i hlomu wijo so k nej wobroczi: „Tam nětk stejšch, Lejna, a hladasch šrudnje na desččžik, a masch swóje myšle na to šložene, kak mohla k młodym holzam a k swójim njedželskim radoščžam pschińčž.“ — „To mje runje njestara“, rjetny Lejna čžišchinko, tola so trochu šacžerwjeni. — „Schto dha hewak?“ woprascha so Měrczin pošmewajo. — „Sa mějach tak wšchelake myšle“, wólmołwi Lejna k šemi hladajo. „Sa tež pošmyšlich, so mohlo pschewjele so nańčž sa našču rožku; wona tak husta steji, a hdyž so ras lehnje,

mohla i čžežka šako poštantčž.“ — „Ej, dženska je njedžela“, wša Měrczin šako šlowo, „dženska so njehodži štaracz; dženska mamy šwječicž a so w tym Anjesu wješelicž. Hdyž wo tydženju rěča: „W pocže swójeho woblicža dyrbišch swój šhlěb jěščž“, — dha njedželu rěča: „Wschitku swóju štarosčž čžiščž na njeho.“ — „To holczo tola tak žyle wopak nima“, šapocža nětko šotra. „Pohladaj ras, kajke čžmowe mřóczele wysche šrawzež dwora steja; powětr je tak tužny, to móže hiščeže šle nastacz; psches žny tydžen hižom je so tak šchlo, šemja njemóže telko włohi pschetrjebacz.“ — „Wote wschitkich štarosčžow su te wo wjedro te najšklasnišche, Wórta“, šapadny jej Měrczin do šlowa, „pschetož k přenjemu njemóžemy ani to najmješsche pódla čžinicž, a k druhemu je Bóh hacž dotal wschitko najšlepje wobštarak. My štari šmy to na doščž šhonili, ale tola rěča husto: Schto-tež-to i teho wjele desččža budže? Žito dyrbi na polu šhnicž; pak šako rěča: O Božo, kajka horzota; kak wonkach wscho pali a šmali, to wěščže dobre njebudže a pschinješe hubjene žně! A tak ty tež škoržišch, Wórta, a to kóžde lěto, a dyrbjaka tola nětk štoro k tej wěrje pschińčž, so tón Anjes hiščeže ženje so pschehladač njeje we swójim hospodarštwje. Wěrnó je, husto dawa bohacže, husto tež mačo, ale i tym čže pošacž woboje, so je niz jeno šmilny wócčž, ale tón Anjes, kiž ma móž dacž a njedacz, a so dyrbinny w czarbu nudy na jeho hnadže wišacz a bracz wot kubkow, kotrež ma pschezo sa naš pschihotowane. A, Wórta, wopomń, tele hnadne čžaby běchu tola pschezo žohnowanishe sa našche woprawdžite šbožo, hacž čžaby šemishe pošnosčže, hdyž pošhčž dyrbjachmy: Anježe, njewjedž naš do šphtowanja. Mjedch jeno pschezo na kónž šemisich krašnosčžow pošmyšlimy, so, hdyž so pošmewajo, tola pschewjara šhudži psched teho Anjesa njestupimny, dha nam to, schtož hiščeže nusne je, šamo wot so pschipadnje. Luby Bóh“, tak hiščeže pošmewajo pschistaji, „nam wšchak hloda wumrjecž njeda.“

Měrczin běšche lědy škóncžik, jako nahle šchumjenje powětr napjelni. Šžorne mřóczele buchu psches šplyny wšchor šnjemdrjene a desččž so jako i šhanow lijesche. Žyhele lětachu i ššchow, štara kruschmina pschi wotnje šhilesche swóje hačosny hacž k šemi a šopjena a pšody lětachu do wšchěch šokow. Mjeczšnik, kiž bě šej hacž dotal šměrom na hlomu padacz dač, šalěše i šhwatkow do hěty. Šurny a hošbje pytachu šhowanku, a hušy a kacžki so škružichu a tykachu poški šhuboko do šjerow. „Anježe Božo, šliw!“ štonasche Wórta. „Anježe, šmil no nad nami!“ Lejna naštróžana krocžel našpjet štupi a hladasche prošče na šatrašchnu hru. Měrczin pak so k wotnu pschiblizi. Mjelczo hladasche do džiwje šakhadžazeho njewjedra, jeho hubje so čžicho hibaschtej. Šžom po něhdyž džěšacz minutach wšchor a desččž trochu pošpšchčžišchaj, ale woda walesche so po pucžach, šamjenje a šemja a wšchelaki njerjad se šobu torhawšchi. „To budže sa naš čžak pošhowanja“, rjetny Měrczin hnuty. Wórta ruzny šamasche, a šhlyš jej bohacže pošližomaj dele běžachu. Šomakku desččžik žyle pschesta, njebjo bu jašnišche a wješne dróhi so wóžiwjachu. Tu wutyšny jedyn hlomu psches wotno, tam šstupachu ludžo psched dwórške wrota, a špodžiwanje a škorženja běchu wot wschitkich šokow šhšchecž. Šenotliwi hospodarjo krocžachu je wšy won, swóje pola wobhladač, a tež Měrczin so swóje wulke šchłornje wobu, wša čžapku a šij do ruki a džěšche se šadnimi dwórnyimi duržemi na polo won.

Měrczin bě šahrodnik w Brunožach; wón bě mače pschedoščžene šublescho wot nana pschewšak. Šhorosčže a wšchelake njesboža njedachu jemu k wotplacženju dolha pschińčž. Wunošch šubla lědy došahasche, dań a dawki wotwješčž a mače hospodarštwó i jeho wšchelakimi wudawškami dale wješčž. Šenicžke prawje njesbožowne žně dyrbjachu jeho nimale čžišhčž. Škón, dvě krumje, někotre wozny a šwinjo běchu nusny škót, rolu w dobrym pošje-

dže šdžeržecž; pšchedacž wot teho nicžo njemóžesche, pšchetož Měrcžin bě dňbry hospodar a njedasche rady na najnufnšichim pobrachowacž. A budžischi-li pšchi hwojim pobožnym smyšlenju i telko wobhladnosću a pilnosću njehospodaril, njebudžischi drje hiščeže tak daloko pšchischol. Wón samožesche hwoju khorowatu kotru f hēbi wjacž, hwoju žonu leta dolho na khorotožu šdžeržecž, a pšchi tym njedasche pšchi woczehnjenju hwojeje džowki na nicžim pobrachowacž. Tak bě jemu luby Bōh jeho krute dowěrjenje pšchezo saplacžil a pšches wschelake frudoby jemu pšchepomhacž. Ale dženska dyrbesche tola wschitku mōž hwojeje dušče hromadu wjacž, so njeby sadwelowacž. Wofach na polu to bě frudny napohlad! Žyła rožka, kotruž bě hiščeže wčera wjecžor tak kracnu a w polnym kćenju widžal, bě wot njewjedra do čzista sanicžena. Šak wulku nadžiju bě runje na tole polo stajit! Dwe abo tola pokdra brēmjenja budžischi mohł na wiki pšchinjesčž; i wješelom bě hižom na wschelke wuporjedženja hwojeho dwora myšlit, a tak křudy na semskim sbožu, njebē jeho lētusche bohate žohnowanje na polu njehnuteho wostajiko. Wōrta, kiž tak hylneje wutrobny njebē, kaž bratr, bě hiščeže wo wschelkich rjaných wězach rēčžala, kotrež dyrbjachu ho nakupicž. Nowy samēšch mėjesche Měrcžinowe 4:30 wo ištwe pšichicž, a Sejna dyrbesche mėčž nowe njedželste woblecženje, a to po nowej mōdže; pšchetož Wōrta hižom dawno se želnosću pšchihladowasche, tak dyrbi wbohe holcžo w macžernej po fastarskej mōdže scžinjenej draščze křodžicž, runjež bě tež tale drašta poprawom hiščeže dobra, a czi stari ludžo wo wšy ho pšchezo sažo swješelichu, hdyž Sejnu w starej mōdže widžachu, kotraž bě tola po jich mėnjenju wjele rješscha dnyli nowa. Šsamo młwđi hōlžy mjenowachu Sejnu pšchi wschej posastarskej draščze najrješschi holcžo wo wšy. Ale Wōrta tola i tym spōkojom niebē, wono džē wjazny mōda njebē, a hdyž druhe sahrodnišche holžy telko samožachu, mōžesche to Sejna tež, a njetrijebasche tehodla dacž druhim holžam ho na nju hubu torhacž.

Měrcžin bě na rēčze wo tajkim wuphščenju smērnom pošluchač, haj wōn budžischi, hdy by jeho nadžija na to pokdra brēmjenja ho dopjelniša, tež do teho smolik. Mēčč ho hwojeje bšasnoscže dohlada a stejesche hluboko sahošnjeny pšched křostazym křodom teho Knjesa, ja cžož hwoje nješbrožo mėjesche. Niž jeno rožka bě janicžena, tež wowš a jecžmješ bēšchtej šestamowanaj, a jeno tam a hēm hiščeže štwelzo stejesche. A len, nad kotrymž mėjesche Sejna hižom žyke lēčze hwoju radosčž, se totremuž bě tak někotry wjecžor doběžaka, jeho dołhosčž mērila a potom křoble wēšchcžila, tak dołhi hiščeže dyrbesche narosčž, — lēdy hlēd bě wo nim hiščeže widžecž. Měrcžin stejesche frudny pšched hwojim šnicženym sbožom. Ale jeho woczji hladaschtej dale; wōn njebē šam potrjeheny, pokojza žylych Brunojskich polow bēšche njewjedro wupuscžiko. Šeho najbližschi křod, pokbur Nowacž, ho runje i dołhimi šahami f njemu bližesche.

(Pšchichodnje dale.)

Evangelium mjes Sslowjanami.

Špša šaracž Šchwjela w Deschnje.

6. Cžehojo.

(Pokracžowanje.)

Nowe šwitanje nabožneje šwobodny šesthadža nad cžeskim ludom pod knježestwom Josefa II. Tuton horlivy pšchecžel pruriskeho krala Šjedricha Wulkeho bēšche pšchecžel a šchitar duchownej šwobodny. Wōn wošjawi 13. oktobra 1781 „Toleranzny patent“, i kotrymž bu evangelskim augsburgskeho a helwetiskeho wunjacža šwoboda wery pšchilubjena a šarucžena. Šajke wješele to bēšche! Ludžo, kotřiz bēchu po mjenje katolskž, dachu ho jako evangelskž šapřacž. Šnydom přenje lētobēšche jich 40,000 a jich lēčba rosčesche do 1787 hacž na 78,000; i nich pšjna ho 19,000

w 19 wožadach do lutherstich a 59,000 w 51 wožadach do reformowaných. Najradšcho bychu wšchaf ho f Šužowej wěry abo f „jednocze“ pšutali, ale tuto mjeno njebē tudy hiščeže dowolene.

Dalšche poštopowanje ho šta, hdyž bu 1848 tež pšchestup katolikow do evangelskeje žrkwije dowoleny. Šehdy džesche nabožne hibantje pšches lud. Pšchede wšchem ho mjes katolskimi duchownymi někotry f ewangeliu wobrocži. Ale nad nimi mėjesche katolska žrkej mōž a někotry dyrbesche w kšochtrstich jastwach hincž, drusy ho pšches hranizu cžekli a ho w Pruskej šchowali. Šež mjes Šserbami namafaschtaj dwaj witanu domištu: šaracž Nowotny w Šprejzach a šaracž Šordina w Minakale, wobaj bēšchaj přjedy cžeskej katolskej mėšchitkej byšoj.

Pšches wulacž křožora Franza Josefa i lēta 1861 bu evangelskim w Rakuskej polna rimopravnoscž i katolikami špožčena. Šacžrunje katolska žrkej tu a tam hiščeže i malými hredkami evangelskim šchodžicž pšta, dha tola lēčba evangelskich pomaku, ale stajnje pšchibjera, wošebje mjes wšdželanymi. Šchtož jako Cžech hištoryju hwojeho luda šnajje, ton widži, so šwonkowne a šmutsčowne šbože jich naroda i ewangeliya wukhadžesche. Ewangelski cžak Šužitow a cžeskich bratrow je najkracnišcha doba cžeskich štwištow. Šbudžerjo noweho cžeskeho naroda: Balazky, Šolar, Šchafarit, Šungmann ho byli ewangelskž a wot něcžisich duchowných wjednifow je někotry ewangelski. Cžeske wožadny w Šchlesyjskej hiščeže dženska hwoju macžernej rēčž naložuja, hacžrunje 170 lēt mjes Němžami bydla. Wot cžeskeje ewangelskeje wožadny Michajlowki w Šohynje, w Šužowskej, pišche jedyn pučžowacž: „We wšy njeje žaneje kōrcžny, žana reja ho njecžini. Wobhdlerjo ho ho w špocžatku 18. stolēta i domišny wudali a ho hēbi do dženknišcheho dnja hwoju macžernej rēčž šdžerželi a tež žiwe narodne šwēdomje, mjes tym so katolskž a prawošlawni Cžeska hižom ja 40 lēt hwoju narodnosčž wotpōložuja.

W něcžischim cžakju je reformowana a lutherška žrkej najwjazny mjes Cžechami rosčšerjena; porujo nimaj hiščeže „Bratřka jednota“ šwobodna reformowana a baptistiska žrkej dželaju. Wobwjelnyšch reformowanje žrkwije pišche nam f. šup. „Reformowaných ewangelskich Cžechow je w Cžeskej 85829, w lēcže ho narodži 2228 džēczi (njemandželskich 4½ Proz., najmenje w žwfej Rakuskej — we Winje, Šalzburgu, Štirolskej je jich 68 Proz.), w lēcže wumrije 1524 wožobow, konfirmadow je 1985, wērowanow 740, mjes nimi 103 mėšchaných. Pšchestupow do reformowaneje žrkwije ja lēto 400, wustupow 125.

Reformowaných wožadow je 61 (mjes nimi 1 němška), šiliasow 8 (1 němška), přēdowanškich štazionow 60, w diasporje 2 wožadže je 7900 dušcheni. Šarawow je 67, šchtudowazhých Wožeho šłowa 24.

Samoženje ref. žrkwije wucžinja na 480000 frōnow, wšchitko šebrane se hwojeje mōžy, pšchi twarjenju pomhako tež Šustav-Šdolfske towarštwō. Štatnych dawkow placzi žrkej 503363 frōnow a dwaj kōcž telko gmejnskeho dawku; wysche teho w lēcže 181530 fr. ja žrkwine potrjebny. Šsmilne dary a kollektny wucžinjaja ja lēto 35000 fr. Šrkwinyňch šchulow maju 24, wucžerjow 35, na interkonfessionalnych štatnych šchulach je 123 reformowaných wucžerjow. Šeminar w Cžaslowje ma 30 wucžomzow a 14 hospitantkow (džowkow, kotrež wucžerstwo šchtuduja). Na interkonfessionalnych šchulach je 11,535 reform. džęczi, na 545 šchulach wuczi ho nabožina se štronny žrkwije, někotry duchowny ma ja tydžen 16 hodžin wucžicž na 8—10 šchulach a křodži lētnje 4000 fm. — Njedželskich šchulow je 82. Ša šhrotow ho 3 šhrotizny.

Na gymnasiach a podobnych šchulach je 637 wucžomzow a 44 džowkow, na pšchekupškich a podobnych šchulach 200, na uniwēritach 250 wucžomzow. Šicžba šchtudowazhých je procentualnje wysche hacž pšchi žanym drugim narodže.

Cžasopřow je 9. Wofschitkowných towarštwow je: wurucžowazhých 6, šmilnych 2, wucžených 2, hištoryskil, humanných 3. Towarštwō „Šužowy dom“ je w Pracy křēžu kupiko ja 250000 fr. hdyž budže mušej, knihownja atd.

Wustaw ja šmilne kotry ma reformowana žrkej hromadže i lutherškej, tež tudy widžimy rjanu woporniwoscž. Šoni ho darischtej dwē křēži ja 140000 fr. hōdnoscže. Mjenšich towarštwow ja jednotliwe wožadny je wjele.

Mišionške towarštwō džēla ja cžesku diasporu we Ruskej a Šslowoniji.

Bibliow rosčšedawa ho pšches 16 kolportērow lētnje na 13000, biblijskich kniži 24000.

S druhimi fmy w mĕrje živi a fmy došč czeſeženi, ſchtož fmy dyrbjeli ſej wudobnyč; pſchezo ſu doſho na naſ hladali jako na ſezarjow a katolſka zyrkej je naſ potločowala, hdžežtuli je mohla. Mjes katolikami ſmahuje ſylna njewĕra a njeſpokojnoſež, to teſ nam ſchtoždi. Ale naſch czaſ hiſcheže pſchindže a ſylniſchi budžemy, lĕpje ſa naſ. Džĕla budže wjele. Sdy bychmy mĕli, ſchtož potrebujemy, bychmy hnydom 6 nowych woſadow mohli jakožicž.

S lutherſkimi evangelikami chzemy cžim lĕpje hromadže džĕlacž, ſ druhimi pak to derje njeindže, dofelž woni „pſchecžiwonam ſkutkujaj“.

Lutherſka zyrkej je mjes Cžechami wjele njeiſcha hacž reformowana. Haj, ſkorži ſo, ſo w pomĕrach zylcho naroda taſ nje-pſchibjera, kaž by ſo dyrbjalo docžakacž. To leži pſchede wſchĕm na tym, ſo ludžo je wſow do mĕſtow a do zuſby cžahaju a tam lohko ſwoju wĕru ſhubjuja, hdyž ſwojeje zyrkwe nimaja. Jeno w mĕſtach teſ lutherſka zyrkej pſchibywa, woſebje w Prahy, hdžež lĕtnje na 50 katolikow do lutherſkeje wĕry pſchĕstupi.

Licžba lutherſkich Cžechow je w Cžĕſkej (kŕnž lĕta 1913) 13843, na Morawje 18577, w rakuſkej ſchleſyſkej 2000.

Woni maju ſwojich woſebitych ſuperintendentow. W Kralowweje Gradzu džerža kŕĕžu „Lutherowu wuſtaw“, hdžež džĕcži na wyſchſchich ſchulach bydenje a wocžehnjenje namakaju.

Bratrſka Jednota je halle 1870 we ſwojej ſtarej domiſtije mjes Cžechami ſapocžala džĕlacž. Wona jakož ſyrot-nizu w Cžermnej, w Botſchtnje a w Dubje. Dofelž wona kručje na pózežiwu žiwjenje džerži, njedostawa wjele ſobuſtawow. Tola ma jich hižom pſches 1200, mjes nimi 870 Cžechow. Jich wjed-niſ je w tu khwilu k. duchowny Reichel w Prahy, kiž teſ jich cžaſo-piſ „Bratrſke liſty“ wudawa. Wot lĕta 1880 ſem je bratrſka jednota wot wyſchnoſeže pſchipoſnata zyrkej.

W lĕtach ſydomdžeſatyh minjĕneho lĕſtotka ſapocžaj „American Board“ ſ Bostona evangelizaciſke džĕlo w Rakuſkej. Jemu ſo radži, cžrjŕdku tajkich Cžechow k ſebi cžahnyč a ſhromadžicž, kotjiž bĕchu pſches přĕdowanje ſararjow Schuberta w Arabĕžizach a Balzara w Radechowje k žiwu wĕrje ſbudženi. Dolhi czaſ mĕja-chu woni wojowacž pſchecžiwu wonkowym njeſpſchecželam a nuts-kownym ſkazerjam. W lĕcze 1881 jjednowožichu ſo woni pod mje-nom „ſſwobodna reformowana zyrkej cžĕſka“. Tuta zyrkej njeje wot ſtata pſchipoſnata, teſ ſej to nježada, wona džĕla najwjažy ſa evangelizaciſku katolikow, tola teſ ſ druhich evangelikich zyrkwjow ſobuſtawow pſchijimuje. Po ſdacžu ſteji wona we ſwojim ſarjado-wanju zyle na narodnocžĕſkim jakožku a je wot zuſych wukrajnych inſtanzow njewotwiſna. W tŕn czaſ maju woni 3370 duſchow (2070 ſobuſtawow a 1300 džĕcži), woſadow pak maju w Cžechach a na Morawje 28, w Ruſkej 2, we Winje 2, we Wuherſkej 1, w Nĕmſkej 1, wſcho dohromady 34 cžĕſkich woſadow. Jich cžaſopiſy ſu: Betania, Mladu kſchĕſ'an, Wiſchitel Lidu, Liſt ſzeptar. Wjednikaj ſtaj duchownaj Clark a Adlof, kiž ſo teſ jako dobry ſpižacžel wuſnamjenja.

Baptiſt i ſ ſka zyrkej wot lĕta 1885 mjes Cžechami džĕla. Wona ma wjetſchu woſadu w Prahy a w Brnje, tola wjažy ſobu-ſtawow mjes Cžechami w Ruſkej a mjes ſſwofakami do hromady nĕhdže 2500 duſchow.

Woſebje mamy naſponnicž wulku ſylu evangelikich Cžechow w Amerizy. Je jich tam na 20000, kotjiž ſu ſo wſchelakim tam-nym zyrkwjam pſchijamknyli, ale ſ domiſny přĕdarjow doſtawaju a mjes ſobu teſ ſwojſki cžinja na narodnym podložku. W Amerizy ſo teſ nĕkotre cžĕſke a ſlowaſke nabožne cžaſopiſy cžiſcheža.

ſlicžimy evangelikich Cžechow hromadžu, dha doſtawamy ſlĕdowaze licžby:

Lutherſkich:	13843	w Cžĕſkej,
	18577	w Morawſkej,
	2000	w ſchleſyſkej,
	34420	do hromady.

Reformowaných:	85829	w Cžĕſkej,
	46630	w Morawſkej,
	8000	w Pruſkej (ſchleſyſkej),
	10000	w Ruſowſkej,
	150459	do hromady.

Bratrſkeje Jednoty:	870
ſſwobodných reformowaných:	3370
Baptiſtow:	2500

Lutherſkich a reformowaných hromadže we Winje:	3000
tehorunja w ſſlawoniji:	1800
Wſchelakich zyrkwjow hromadže w Amerizy:	20000

Do hromady wſchitkich: 216419.

Nabožne praſchenja namakaju w cžĕſkim ludu žiwu wothloſ. Duch reformazije žehli ſo pod popjelom bluda. Jednory lud runje taſ jako wſdžĕlani je džakowny ſa powuczenje. Wjeſele je, w tajkim džĕle ſtejecž. Pſched nĕkotrymi lĕtami džĕch tam ſ du-chownym bratrom po jcho roſpſchĕnej woſadže. Dŕndžĕchnoj hacž k podnoham ſerkonowſchow do ſabrikſkeho mĕſta. Tam bĕſche wjecžor ſhromadžiſna. ſtwicžka džĕlacžĕrſkeje wudowy bĕſche rjenje pſchihotowana a napjelni ſo po cžaſu ſ poſluharjeni. Pſches 30 ſo jich ſeindže, mjes nimi jenož pjecž evangelikich. ſtat nutrnje poſluhachu na roſkladowanje Božeho ſlowa, kaſ na-božnje proſchachu, ſo by přĕdar bŕſy ſažo pſchichoſ, kaſ radiy po-ſſicžachu ſwoje ſtwy k tajkim ſhromadžiſnam. ſawĕſeže, ſchtož tajke žadanje ſa Božim ſlowom widži, tŕn dyrbi ſo ſahoricž ſa tuto wulke a kraſne džĕlo, tŕn dybri proſnyč a džĕlacž, ſo bychu wutrobny ludži ſažo wobrocžene byle k wĕrje jich wŕzow, ſo by kſelich ſažo ſo blyſchĕžil jako jnamjo wumŕzenja nad tutym ludom.

(Pſchichodnje dale.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— **Wubſne nalĕcžo wotucžuje w Božej ſtwŕbje.** Nalĕcžo je czaſ nadžije, kotraž wutrobu ſ nowa poſbĕhuje. A rjana na-džija cžehnje nam pſches naſche wutrobny, ſo — Wŕh luby ſnjes-čnyk tule naſchu nadžiju dopjelnicž — by wŕjna ſo bŕny k ſwojemu kŕnzej bližika. Sda ſo, kaž bychu Franzoſojo ſnadž poſlednje ſadwĕlowaze wojowanje wojowali, a Ruſojo w ſar-patach džĕn a wjetſche ſchłodowanja pocžerpja. Žane poſpny naſchich njeſpſchecželow ſo w poſlednim cžaſu poradžite njeſku a nahladnoſč ſendželčanow khabka teſ we wukraju. Pſchecžiwonim ſo ſbĕha Egiptoſka, Induſka, Afganuſka — a pſchi Darda-nellach ſo jim nicžo njeporadži. Wſchitko to leži w Božej ruzy. ſ njemu mamy ſwoje dowĕrjenje, hdyž mamy dobre ſwĕdomnje w tutej wŕnje.

— **Naſch lud je ſa wotwobrocženje wŕnſteje nuſy** hižom rjane wopory luboſeže pſchijneſl. Wle naſtala je wulka nuſa, duž njedajež nam pſchi naſchim dobrocžinjenju wuſtacž. Taſ je ſo nowe nawabjenje ſtało, kotrež je wopomnjenja hŕdne a kotrež jeno ſamowobtnježenje na 1 džĕn ſebi žada. Namjetuje ſo „njekurjeſki džĕn“ k dobremu naſchich wojakow — a to taſ, ſo ſo wſchitny 1 džĕn — a to 6. meje — jako na narodnym dnju naſcheho kronpnyza Wilhelma kurjenja ſderža, a to, ſchtož woni wob-džĕn ſa kurjenje wudawaja, ſa naſchich wojakow wopruja. Je ſo wulicžiko, ſo by to wjažy milionow wunjeſko, hjes teho ſo by nĕchtŕoſch wjažy hacž hewak ſ moſchnje daſ. Pſchedawarjo zigarrow a tobaſa mŕža to teſ pſchenjeſeč, pſchetož woni maja nĕtkŕo lĕpſche dokhody hacž hewak, hdyž ſo taſ wjele ke kurjenju na bitwiſchĕžo ſeže.

„Bombaj Wŕh“ njeje jenož pola ſnjesow duchownych, ale je teſ we wſchĕch pſche-dawarňjach „ſſerb. Nowin“ na wſach a w Budyſchinje doſtacž. Na ſchtwŕcž-lĕta plačži wŕn 40 pj., jenotliwe cžiſka ſo ſa 4 pj. pſchedawaju.

ſamolwity redaktor: J. Gŕlĕ. ſſoburedaktor: K. A. Fiedleſ.
Cžiſchĕžer a naſkadnik: M. Smoleſ.